

İŞLETME YÖNETİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN STAJ FAALİYETLERİNİN İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ İZDÜŞÜMÜNDE ROLÜ VE ETKİNLİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA ve ÖRNEK UYGULAMA¹

Ahmet YILDIRIM^a, Barış İŞILDAK^{b*}

^a Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, Isparta, TÜRKİYE

^b Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Keçiborlu Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü, Isparta, TÜRKİYE

*Sorumlu yazarın e-posta adresi: barisisildak@sdu.edu.tr

Gönderim Tarihi: 02.07.2018

Kabul Tarihi: 24.07.2018

Özet:

Çalışma hayatına ait giriş düzeyinde bilgilerin elde edildiği ve meslek adaylarına, mesleğin ve sektörün tanınması yönünde faydalar sağlayan staj süreci, işletmelerin insan kaynakları bölümü için önemli bir personel temin, eğitim ve geliştirme yöntemi olarak günümüzde gittikçe önem kazanmaktadır. Bu düşünceden hareketle gerçekleştirilen bu çalışmada, mesleki eğitim, staj, insan kaynakları yönetimi işlenmiş ve çalışma bir uygulama ile son bulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Staj, İnsan Kaynakları Yönetimi

A RESEARCH ON THE ROLE AND EFFECTIVENESS OF INTERNSHIP ACTIVITY ON THE HUMAN RESOURCES MANAGEMENT PROJECTION AND A CASE STUDY

Abstract:

Internship and practicing is a beneficial for employee candidates to get information about the job and the sector while basics of business life are learnt. Nowadays the internship has been gaining significant role of staff hiring, education and development tool for human resources departments. From this point of view the current study deals vocational education, internship and human resources management whereas the present study is finalized with an application.

Key words: Vocational Education, Internship, Human Resources Management

1. GİRİŞ

Günümüzde işletmeler arasında çok büyük bir rekabet söz konusudur. Örgütlerin rekabet stratejilerinin belirlenmesi ve rekabet güçlerinin oluşması açısından insan kaynaklarının niteliği son derece belirleyici olmaktadır. Küresel ölçekte örgütlerin varlığı açısından nitelik kazandırılmış olan insan kaynağı kritik bir rol üstlenmesinin yanında, faaliyet düzeyinde başarıya ulaşabilmek açısından da önemli bir misyona sahiptir. Dolayısıyla yeterli bilgi ve

tecrübeye sahip kişilerin, nitelikli olmayan kişilere oranla işletmelerin başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

İnsan kaynaklarının önem seviyesi örgütler açısından günden güne artarken, insan sermayesinin nitelik kazandırılması aşamasındaki temel eşik "eğitim" özellikle mesleki eğitimidir. Mesleki eğitim sürecinin, akademik eğitimden ayrıştığı boyut eğitim sürecindeki staj uygulamalarıdır. Meslek adaylarının eğitim ve öğretim dönemleri içerisinde, iş dünyası ile tanışma aşaması olarak görülen staj; farklı sektör, şirket ve mesleklerin tanındığı, çalışma hayatı ile ilgili giriş seviyesinde bilgilerin ve ilk uygulamalı mesleki eğitimin elde edildiği, meslek adaylarının kariyer planlarını sorguladığı, şekillendirdiği ve geliştirdiği bir süreçtir.

Mesleki eğitim açısından teorik bilginin uygulama düzeyinde sınanması ve davranış değişimine uğraması mesleki eğitim açısından beklenen sonuçlar arasındadır. Dolayısıyla uygulama düzeyindeki strateji ve teknikler eğitimin niteliğini belirlemesi bağlamında önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi Keçiörlü Meslek Yüksekokulu İşletme Yönetimi programı öğrencilerinin 2016-2017 eğitim öğretim dönemine ait staj dosyalarının içerik analizine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgularla staj uygulamalarını değerlendirerek beraberinde etkililiğini arttırmaya yönelik çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır.

2. MESLEKİ EĞİTİM ve STAJ UYGULAMALARI

Toplumsal ve bireysel, gelişim ve değişimin esas unsurlarından birisi eğitimidir (Saraçoğlu, 2007:10). Ailede plansız biçimde başlayan eğitim, okulda planlı ve sistemli gelişim sürecine dönüşmektedir. Eğitim hem okulda hem de okul dışında gerçekleşebilen sosyal bir süreçtir. Türü ne olursa olsun eğitim, kişide gözlenmesi kararlaştırılan hedefleri, bunları gerçekleştirilebilecek düzenli eğitim ve sınama durumlarını içeren bir örüntü olarak tanımlanır (Budak, 2009:66).

Nitelikli işgücünün yetiştirilmesi zorunluluğu, ülkelerin küresel rekabette yer alabilmeleri açısından stratejik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, bireylerin bilgi ve becerilerini arttırmanın yanı sıra, işgücü piyasasında yer almalarını sağlamak adına, mesleki eğitimin önemi daha belirgin bir şekilde ön plana çıkmıştır (Yıldırım ve Çarıkçı, 2017:204). Mesleki eğitim, bireye iş hayatında belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren süreçtir (Kahya, 2015:9). Tanım olarak; bireyin iş hayatındaki belirli bir meslek alanında üretici olarak herhangi bir statü ile yer alabilmesi için gerekli asgari yeterliliğe ve genel meslek kültürüne sahip olmasını mümkün kılan eğitime denir (Yangeç, 2008:14).

Mesleki eğitimin amacı, ülkenin belirlediği ekonomik, sosyal ve kültürel hedeflerine ulaşabilmesi için, gerekli insan kaynaklarını yetiştirmektir. Bu eğitim sürecinde iş bir araç olarak kullanılmakta ve bireyin yeteneklerinin çok yönlü geliştirilmesi hedeflenmektedir (Kahya, 2015:10).

Dünyada olduğu gibi ülkemizin ekonomik kalkınması için, mesleki eğitimin önemi büyüktür. Mesleki eğitim, içerik, yöntem ve uygulama biçimleri bakımından diğer eğitim türlerinden farklılıklar göstermektedir. Bu farklılığın en başında ekonomik olarak daha pahalı olması yer alır (Yazgeç, 2008:20).

Meslek eğitimi alan kişilerin teorik olarak öğrendikleri bilgileri mesleki yaşamlarında kullanabilmeleri için gerekli olan becerileri de eğitimleri sürecinde geliştirmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin eğitim süresi içinde teoride edindiği bilgilerde tecrübe kazanması iki şekilde sağlanabilmektedir. Bunlardan ilki, uygulama derslerinde okulun uygulama birimlerinde yapacağı uygulamalar, diğeri de kurumlarda yapacağı stajlardır. Staj; kişinin iş/mesleki yaşamına ilişkin sorunları tanıma, onlarla başa çıkma, iş arkadaşları ve üstleri/astları ile iyi iletişim kurabilme, konukları tanıma ve onların neler beklediklerini gözlemlene ve onlarla nasıl sağlıklı iletişim kurulacağına ilişkin çok değerli bilgiler kazandırır. Kişi kendini daha donanımlı hisseder ve kişinin öz güveni gelişir. Sektöre ait yenilikleri tanıma yanında, mezuniyet sonrası için önemli bir referans elde edilmiş olur (Aydemir, 2016:35).

Mesleki eğitim ve stajın yerine getirmesi beklenen en önemli fonksiyonu, istihdam ve ekonominin ihtiyaç duyduğu kesimlerde iş gücü yoğunluğunu arttırmasıdır. Böylece iş gücü atıl durumdan kurtulabilecek ve gerekli olan sektörlerde toplanabilecektir. Böylece işsizlik azalacak ve istihdam oranı artacaktır (Yazgeç, 2008:20).

2.1. Kavramsal ve Teorik Perspektifte Staj

Kavram olarak staj; Fransızca kökenli bir kelimedir (Demir, 2010:2). Tanım olarak; meslek edinmek veya mesleki bilgisini arttırmak isteyen bir kişinin, bir kurumda çalışarak geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemidir (Türk Dil Kurumu, 2018).

Başka bir tanımda ise staj, mesleki bilgisini arttırmak için bir kimsenin, geçici olarak bir kurumun bir veya birçok bölümünde çalışarak geçirdiği devre olarak tanımlanmaktadır (Yazıt, 2013:35).

Bunun yanı sıra, memurluğa veya serbest bir mesleğe hazırlanan adayların geçirdiği pratik öğrenme devresi tanımına ek olarak, bir kimsenin, kısa bir süre için normal işini bırakarak bazı dersleri takip ettiği veya yardımcı bir iş yaptığı devre tanımı da yapılmaktadır (Demir, 2010:2). Bu bağlamda stajyer ise, eğitim kurumunda öğrenim gören, mesleki beceri ve tecrübesini arttırmak üzere bir işletme bünyesinde gelişimini devam ettiren personeldir (Uysal, 2013:94).

Mesleki eğitimin önemli bir boyutunu oluşturan stajlardaki amaç, ileride bu sektörde çalışacak olan yönetici adaylarına öğrenmeleri gereken bilgileri vermek ve çeşitli alışkanlıkları kazandırmaktır (Yazıt, 2013:36).

Eğitim sürecini tamamlayıp mezun olan öğrencilerin uygulama bilgilerinin olmaması genellikle öğrencide, işe karşı korku ve endişe gözlemlenmektedir. Staj çalışması ile de söz konusu problemlerin azaltılması ve öğrencilerin mesleğe yönelik uygulamaları yerinde görebilmeleri için belirli dönemlerde yapılan bir çalışmadır (Demir, 2001:71).

Staj süreci, öğrencilerin eğitim dönemleri içerisinde, iş dünyası ile tanışma aşaması olarak görülmekte ve öğrencilerin kazandıkları bilgileri uygulamaya geçirmelerinin ancak piyasadaki firmalarda staj yapımlarıyla mümkün olabileceği belirtilmektedir (Karasioğlu, 2001).

Bu durumlardan hareketle eğitim kurumlarının en önemli misyonu, öğrencileri gerek teorik gerekse pratik açıdan verimli bir şekilde yetiştirmek olmalıdır. Bu açıdan okulda verilen

derslerle birlikte, öğrencilerin teoride öğrenmiş oldukları bilgileri stajlarla pekiştirmeleri çok büyük bir önem taşımaktadır.

Staj uygulamalarının mesleki düzeyde öğrencilere sağladığı çeşitli faydaları vardır. Bunlar (Yazıt, 2013:36):

- Kişilere sorumluluk bilinci kazandırır.
- Staj esnasında karşılaşılan problemleri tanıma ve çözüm bulma becerisi kazandırır.
- Yönetim konusunda tecrübe edinmelerini sağlar.
- Staj yaptıkları kurumun görevli personeli ile uyumlu çalışma ve işletmedeki diğer kişilerle iyi iletişim kurabilme alışkanlığı kazandırır.
- Mesleki alanda yaşanan teknolojik değişimleri izleyerek tanınmalarını sağlar (Süleyman Demirel Üniversitesi Meslek Yüksekokulları Staj Yönergesi, 2018).

2.2. Tarihsel Süreçte Mesleki Eğitim Tecrübeleri

Dünyada mesleki eğitim sistemleri incelendiğinde Avrupa Birliği, ABD, Japonya ve Avustralya gibi gelişmiş ülkeler arasında önemli ölçüde farklılıklar olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği'nin itici gücü olarak da anılan üç büyük ekonomisi Almanya, Fransa ve İngiltere'dir. Bu üç ülke arasında da mesleki eğitim sistemleri açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Avrupa Birliği'nin en önemli ekonomik gücü olan Almanya'nın mesleki eğitim sistemleri açısından çıraklık okulları diğer ülkelere oranla daha fazladır. Japonya'da ise mesleki eğitim sistemi 2. Dünya Savaşı sonrasında Almanya mesleki eğitim sistemi örnek alınarak oluşturulmuştur. Günümüzde bu iki mesleki eğitim sistemi dünyada en başarılı uygulamalar arasında yer almaktadır (Uçar ve Özerbaş, 2013:242-243).

Türkiye'de çıraklık ve mesleki eğitimin tarihi gelişimi Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet'in kuruluşu olmak üzere iki bölümde gelişme göstermiştir (Yörük vd., 2002:300-301). Osmanlı döneminde, mesleki eğitim anlayışının Ahilik geleneği ve teşkilatı marifetiyle yürütüldüğü bilinen bir gerçektir. Ancak sanayileşme ile üretim ilişkilerinin talep ettiği nitelikli insan kaynakları ihtiyacının kurgulanması ve yetiştirilmesi, mesleki ve teknik eğitimin temel paradigmalarının yeniden tanımlanmasını zorunlu kılmıştır. Bu süreçten etkilenen Osmanlı Devleti, kendi gerçekliği içerisinde mesleki eğitim kapsamında ilk adımlar olarak değerlendirilebilecek olan Mühendishane-i Bahri Hümayun ve Mühendishane-i Berr-i Hümayun gibi okulların kuruluşunu tamamlayarak mesleki eğitime kazandırmıştır.

Cumhuriyet'in kuruluşu ile, eğitim sektöründe önemli değişikliklerin ve reformların gerçekleştirdiği bir dönemdir. Bu kapsamda eğitim alanında yasal çerçevede gerçekleştirilen en radikal adım "Tevhidi Tedrisat Kanunu" dur (Yıldırım ve Çarıkçı, 2017:206). Okulların ve hizmetlerin gelişmesi sonucu 1933 yılında 2287 sayılı yasayla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Gelişen hizmetlerin genel müdürlük düzeyince etkili biçimde karşılanamaması sonucu 1941 yılında 4113 sayılı yasayla değiştirilerek Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur (Alkan vd., 1996:62).

14.6.1973 tarih ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun, Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarını belirleyen maddelerinde, meslek eğitiminin gereğine de yer verilmiştir. Bahse konu olan düzenlemeyle, her bireyin meslek sahibi olmasını sağlamak Türk Milli Eğitiminin genel amaçları arasında yer almıştır. 1977 tarihinde çıkarılan 2089 Sayılı Kanun ile "Çıraklık

Eğitimi", mesleki eğitim sistemine dahil edilmiştir (Yıldırım ve Çarıkçı, 2017:207). Bu kanun, çıraklık eğitimlerinin esaslarını, çıraklığa giriş şartlarını, eğitim süresini, sınavları, ücreti, sözleşme esaslarını, çırak ve işverenin görev ve sorumluluklarını belirlemiştir (Kuzulu, 2017:17).

Mesleki Eğitim açısından kritik eşiklerden birisi de hiç kuşkusuz 5.6.1986 tarihli 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunudur. Bu Kanunun amacı; temelde çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları düzenlemektir. Adı geçen Kanun ile sistem yeniden düzenlenmiş, örgün ve yaygın eğitim bir bütünlük içinde ele alınmıştır (Yıldırım ve Çarıkçı, 2017:207). 3308 Sayılı Kanun, günümüz mesleki eğitim sisteminin temelini oluşturması açısından oldukça önemlidir. Adı geçen kanun ile mesleki eğitim okul ağırlıklı yapıdan uzaklaşarak, okul endüstri işbirliğine dayalı karma bir yapıya doğru bir dönüşüm içerisinde olmuştur (Demir ve Şen, 2009:53).

Ülkemizde özellikle 1970’li yıllardan sonra yükseköğretime olan aşırı talep nedeniyle ortaya çıkan büyük çaptaki yığılmayı hafifletebilmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 1974-1975 yıllarında başlatılan “Mektupla Öğretim” sistemi 1975-1976 yıllarında “Yaykur” adı altında yeniden düzenlenmiştir. Üniversiteler, akademiler ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek okullar türünden örgün yükseköğretim kurumlarına giremeyen birçok lise mezunlarına böylelikle yaygın öğrenimden yararlanma imkanı sağlanmaya çalışılmıştır. Fakat eğitim programlarının belirlenememesi ve işleyişin oturmaması Yaygın - Öğretimde de beklenen başarıyı sağlayamamıştır. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı bugünkü anlamdaki Meslek Yüksek Okulları (MYO) fikrini gündemine aldı (Bayrak, 2001:2-3). 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na göre Meslek Yüksekokulu “belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim - öğretim sürdüren, önlisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur” şeklinde tanımlanmaktadır. MYO’lar, ilk olarak 1974- 1975 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde açılmıştır. Daha sonra 1981 yılında üniversitelere bağlanarak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bünyesine alınmıştır. 2001 yılından itibaren ise de Türkiye’deki meslek yüksekokulları sayısı ve tercih eden öğrenci sayısı hızla artış göstermiştir. (Yıldırım ve Çarıkçı, 2017:208).

3. İŞLETME YÖNETİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN STAJ EĞİTİMLERİNİN ETKİLİLİĞİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Keçiörlü Meslek Yüksekokulu, Süleyman Demirel Üniversitesi’ne bağlı olarak 1994 yılında kurulmuş olup işletme yönetimi programına 2001-2002 döneminde 40 kişilik kontenjan ile öğrenci alımına başlanmıştır. 2003-2004 döneminde ise yine 40 kişilik kontenjan ile ikinci öğretime öğrenci kontenjanına geçilmiştir. İşletme yönetimi programında verilen eğitim ile öğrencilerimizi ulusal ve uluslararası rekabette değişen koşullara uyum sağlayabilecek, finans, muhasebe, yönetim ve organizasyon, pazarlama, nicel ve nitel karar verme konularında özel sektör ve kamu kurum ve kuruluşlarında ihtiyaç duyulan yönetici, uzman ve araştırmacı niteliklerine sahip bireyler yetiştirme hedefindedir (Süleyman Demirel Üniversitesi Keçiörlü Meslek Yüksekokulu İşletme Yönetimi, 2018).

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi Keçiörlü Meslek Yüksekokulu İşletme Yönetimi normal ve ikinci öğretim öğrencilerinin 2016-2017 eğitim öğretim yılı sonunda yaptıkları stajların dosyaları incelenmiştir.

Araştırma kapsamında, Keçiörlü Meslek Yüksekokulu İşletme Yönetimi bir ve ikinci öğretim öğrencilerinin staj dosyaları Nitel Analiz yöntemlerinden olan içerik analizi kullanılarak incelenmiştir. Çünkü içerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016:242). İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2008:259).

Bilimsel bir yaklaşım olarak içerik çözümlemesinde sözel, yazılı ve diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal gerçeği araştırma söz konusudur (Tavşancıl ve Aslan, 2001:22). İçerik çözümlemesi iletilerin, açık ve görünen içeriğinin, nesnel, ölçülebilir ve doğrulanabilir bir açıklamasını yapabilmek amacıyla kullanılmaktadır (Fiske, 1990:176).

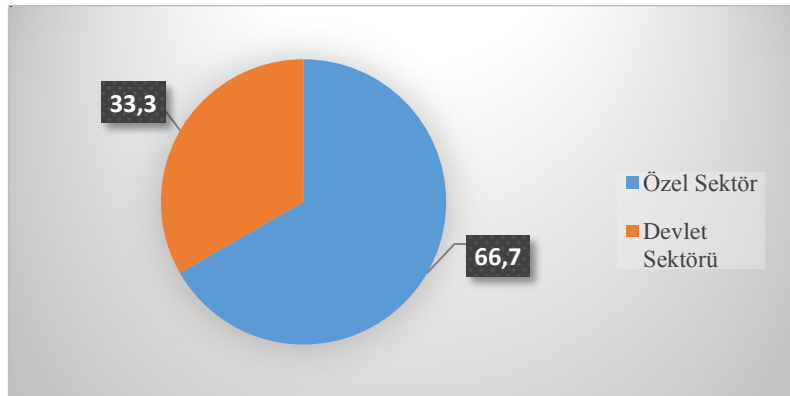
2016-2017 eğitim-öğretim yılında, mevcut programda staj yapıp dosyalarını teslim eden öğrenci sayısının 60 olmasından dolayı 60 adet staj dosyası içerik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu analiz yoluyla staj dosyaları doküman incelemesi yapılarak staj yapılan sektör, bölüm, çalışma şekli ve konuları başlıkları altında analiz gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada içerik çözümlemesi yapılabilmesi için staj dosyalarından veriler toplanmış, bu veriler SPSS yardımıyla frekans dağılımına göre sayısallaştırılmıştır. Çözümleme verilerinin yüzdelerle dağılımları çıkarılmış ve sonuçlar staj uygulamaları ve verimliliği açısından değerlendirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Bulguları

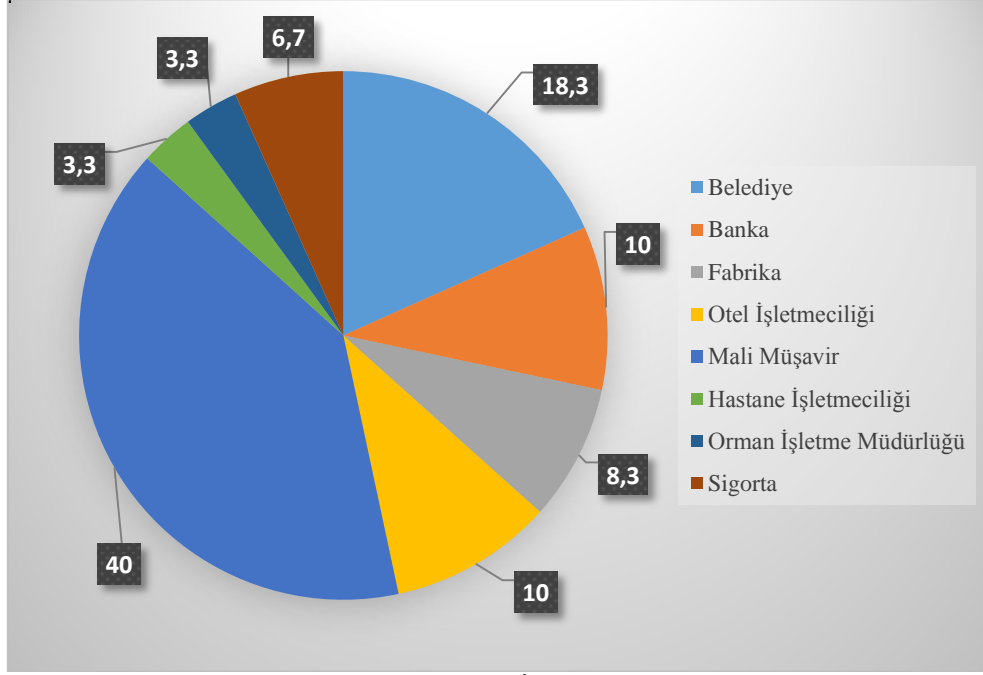
Araştırmada, staj dosyaları uygulama açısından “staj yapılan sektör, iş sahası, staj yapılan bölüm, çalışma şekli ve çalışma konuları” başlıklarında incelenmiştir. Başlıklara ilişkin elde edilen bulgular şu şekildedir:

İlk olarak, staj dosyalarında zorunlu olarak kurum tarafından doldurulması gereken alanların başında gelen ve öğrencinin nerede staj yaptığını açık bir şekilde belirten “kurumun adı” başlığına bağlı olarak, staj yapılan sektör açısından incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda öğrencilerin %66,7’i özel (şirket veya şahıs işletmeleri), %33,3’ü ise devlet sektöründe staj yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır (bkz: Şekil 1).

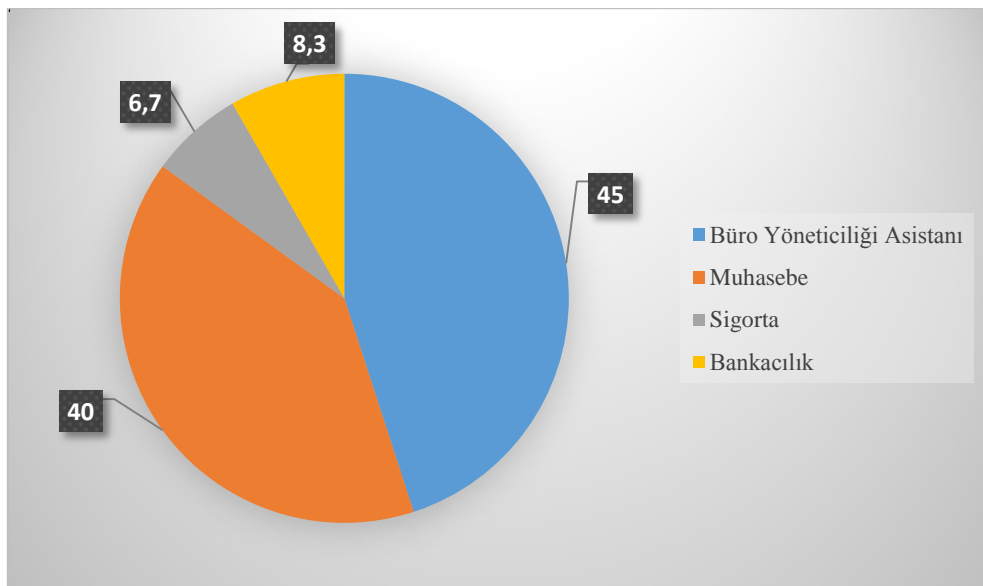
Şekil 1. Staj Yapılan Sektörlerin Dağılımı

Bu sektörler tercih olarak; belediye, banka, sigorta, mali müşavir, fabrika, otel işletmeciliği, hastane işletmeciliği ve orman işletme müdürlüğü olarak sınıflanmıştır. Bu sınıflandırmaya bağlı olarak frekans analizi sonucunda öğrencilerin %40'ı mali müşavir, %18,3'ü belediye, %10'u banka, %10'u otel işletmeciliği, %8,3'ü fabrika, %6,7'i sigorta, %3,3'ü orman işletme müdürlüğü ve son olarak %3,3'ü de hastane işletmeciliğinde staj yaptıkları tespit edilmiştir (bkz: Şekil 2).

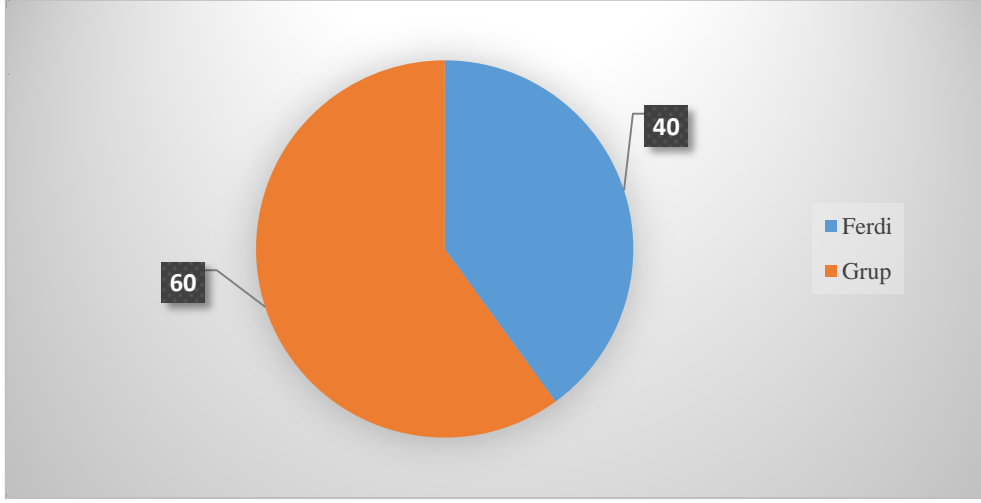
Şekil 2. Staj Yapılan İş Sahası Dağılımı

Ardından staj dosyalarında öğrencinin çalıştığı bölüm başlığı öğrencinin kurumda hangi birimde staj yaptığını açıkça belirtilmektedir. Buna bağlı incelenen dosyalarda öğrencilerin %45'i büro yöneticiliği asistanı, %40'ı muhasebe, %8,3'ü bankacılık ve %6,7'i sigorta alanlarını tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır (bkz: Şekil 3).

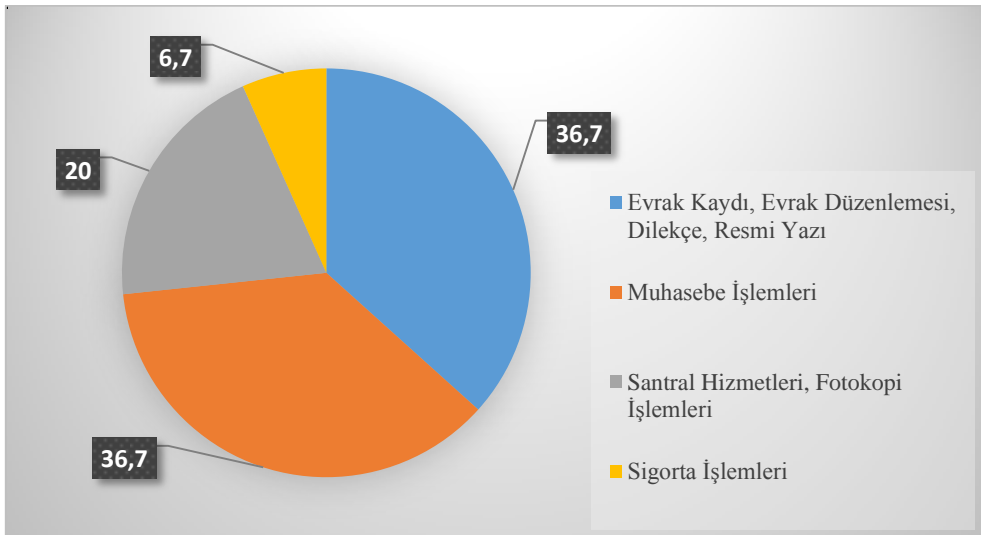
Şekil 3. Staj Yapılan Bölümlerin Dağılımı

Staj dosyalarında yer alan formda öğrencinin çalışma şeklinin ferdi ya da grup olmasına yönelik bir alt başlık bulunmaktadır. İncelenen staj dosyalarının yaklaşık %60’ı grup, %40’ı ferdi olarak çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır (bkz: Şekil 4).

Şekil 4. Staj Çalışma Şeklinin Dağılımı

Son olarak, bu bölümde öğrencilerin açıklanmış olarak yazdığı çalışma konuları ya da yapılan işler ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Tüm yazılı ifadelerine bakıldığında öğrencilerin yaptıkları işler, evrak kontrolü, evrak düzenleme, evrak kaydı, dosyalama, arşivleme, bilgisayar kullanımı, irsaliye ve faturalama işlemleri, muhasebe işlemleri, sigorta girişi yapma, poliçe hazırlama, santral hizmetleri, fotokopi hizmetleri, müşterileri ağırlama, müşterilerle iletişim kurma, rapor hazırlama, dilekçe yazma ve tutanak tutma gibi sınıflara ayrılmıştır. Bu sınıflamanın çözümlemesine baktığımızda ise öğrencilerin, %36,7’i evrak işlerinde, %36,7’i muhasebe işlemlerinde, %20’i santral veya fotokopi hizmetlerinde ve %6,7’i de sigorta işlemlerinde yer almışlardır (bkz: Şekil 5).

Şekil 5. Staj Çalışma Konularının Dağılımı

Tüm bu sonuçlara bakıldığında öğrencilerin çoğunlukta özel sektörü tercih ettikleri ve iş bölümü ve sahası olarak da mali müşavirlik ve muhasebe alanlarında yoğunlaştıkları görülmektedir. Grup olarak çalışma biçimi yaygındır. Yaptıkları işler ise evrak işleri, muhasebe işlemleri, santral ve fotokopi hizmetleri ve sigorta işlemleri şeklindedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrenciler daha çok özel sektörü staj alanı olarak tercih etmişlerdir. Bu sonuç doğrultusunda, her sektöre eşit dağılım yapılması sağlanabilir. Özel sektörde yapılan stajların gündeme taşıyacağı bir nokta da öğrenciler arasında da ifade edilen “nylon staj” konusudur. Öğrenci, staj yerini bir şahıs işletmesi veya herhangi bir şirket olarak ayarlamakta bu şirkete veya işletmeye hiç gitmediği halde stajını tamamlamış, burada 30 iş günü boyunca iş yapmış gibi göstermektedir. Söz konusu bu stajın öğrencilere hiçbir katkı sağlamadığı gibi genç işsizler sayısının giderek artmasına neden olmaktadır (Dinçay, 2016:192). Gerçekten yapılmayan ancak staj dosyalarına yazılan iş faaliyetlerinin en azından denetçiler tarafından tespit edilmesi ve öncesinde okul idaresinin buna yönelik önlemler alması sağlanabilir. Burada denetçilere büyük bir sorumluluk düştüğü sonucuna ulaşılmaktadır.

4. SONUÇ

Bir toplumun gelişmişlik düzeyine ulaşması, kalkınması ve sanayileşmenin doğal sonucu olarak, nitelikli ve eğitilmiş işgücüne yönelik ihtiyaç; eğitim ve öğretim kurumlarından teorik eğitimlerini tamamlayarak mezun olan meslek adaylarına olan talebi ve meslek adaylarının önemini arttırmıştır. Bu nedenle toplumun gelişebilmesi ve teknolojinin gerektirdiği bilgi düzeyine sahip olarak uyum sağlayabilmesi ayrıca bu donanımı çeşitli teknik araçlar kullanarak iş hayatına yansıtılması gerekmektedir.

Nitelikli işgücü yetiştirme amacıyla kurulmuş olan mesleki teknik eğitim okulları, öğrencilerinin kendi branşlarında güncel teorik ve pratik bilgileri almış olarak iş hayatına atılmaları beklentisi içerisinde. Bu öğrencilerin iş hayatına hazırlanmasında yapmış oldukları stajların, mesleki gelişimlerine etkileri çok büyüktür.

Bu doğrultuda yapılan çalışma, öğrencilerin stajlarını incelemeye yönelik bir çalışma olmuştur. Çalışma sonunda, elde edilen veriler ışığında öğrencilerin staj yaptıkları sektörler, iş sahaları, bölümler, çalışma şekilleri ve konuları tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğunlukla özel sektörde staj yaptığı, daha çok mali ve muhasebe birimlerinde grup olarak çalıştıkları, çalışma konularının da; dosyalama, evrak işleri, santral ve fotokopi hizmetleri olduğu tespit edilmiştir.

Bu bulgular çerçevesinde araştırma sonucunda ortaya çıkan öneriler şu şekildedir; öncelikle staj yapılan sektörlerin az ve kısıtlı oluşu, belli başlı sektörlerde yoğunluğun fazla olması ve sosyal programlardaki öğrencilerin staj dönemlerinde belli iş alanlarında yoğunlaşmaları staj dosyalarının değerlendirilmesini sınırlamıştır. Bu sınırlamayı oluşturan en önemli neden halk arasında da kullanılan “nylon staj” kavramıdır. Öğrenci, staj yerini herhangi bir şahıs işletmesi veya herhangi bir şirket olarak ayarlamakta bu şirkete veya işletmeye hiç gitmediği halde 30 iş günü boyunca staj yapmış gibi görünmektedir. İncelenen staj dosyalarında, sayfalarca tekrar eden ifadeler bunun en önemli göstergesidir.

Ancak, günümüzde mesleki eğitimin etkinliğinin giderek arttırmasına bağlı olarak mesleki eğitimin iş dünyası ile ilişkisinde en stratejik boyutu oluşturan staj uygulamalarının niteliğini daha tartışılır hale gelmiştir. Dolayısıyla staj uygulamalarına yönelik olarak staj dosyalarının daha titiz bir şekilde denetlenmesi, staja yönelik yönergelerin denetimi ve içeriğinin yeniden düzenlenmesi, staj ile ilgili konferans ve panellerle derslerin desteklenmesi, staj yapan öğrencilerin staj yerlerinde daha aktif bir biçimde çalıştırılması yönünde ilgili firma veya kurumlarla okul yönetimi tarafından protokollerin oluşturulması ve de geliştirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde örgütler, insan kaynaklarının, en değerli ve önemli sermayeleri olduğunun farkındadırlar. Örgütler açısından nitelikli insan kaynaklarının yetiştirilmesi, temini, uygun işlerde istihdam edilmeleri ve örgüte bağlılıklarının fonksiyonel olarak sağlanması kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda insan kaynağının eğitim sürecinde mesleğin gerekleri ile donatılması ve tecrübe edindirilmesi örgütlerin varoluşsal dinamikleri açısından önemli bir ayrıntı haline gelmektedir. Bundan dolayı mesleki eğitimin ayrıştırmacı hususu içerisinde yer alan staj uygulamalarının içeriğinin zenginleştirilmesi, denetimlerinin kurumsallaştırılması, insan kaynakları yönetimi açısından olduğu kadar yoğun rekabet ortamındaki örgütler açısından da stratejik bir pozisyon haline gelmiştir.

KAYNAKLAR

- Alkan, C. vd., (1996), Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, Ankara, Gazi Büro Kitabevi.
- Aydemir, D. H. (2016), “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaz Stajı Uygulamasına Bakışı: Sağlık Hizmetleri Örneği”, Türk Yaşam Bilimleri Dergisi, 1(1): 34-42.
- Bayrak, M. (2001), Meslek Yüksek Okulları Hakkında Genel Bilgiler ve Açılacak Muhtemelen Programlar, Van, Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Budak, Y. (2009), “Mesleki Eğitimde İhtiyaç Analizi ve İşlevsel Eğitim Programı”, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, (245): 65-75.
- Büyüköztürk, Ş. vd., (2008), Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara, Pegem Akademi.
- Demir H. ve Şen, Ş.H. (2009), “Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim Reformları”, Ege Eğitim Dergisi 2(10):39-59.
- Demir, K. (2010), “Stajyerlik Kavramının İnsan Kaynakları Yönetiminin Eğitim ve Geliştirme İşleviyle İlgisi ve Bir Araştırma”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Demir, M. (2001), “Meslek Yüksekokullarında Staj Çalışmalarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Anket Uygulaması”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (11): 71-79.
- Dinçay, İ. H. (2016), “Değişen Ekonomik Koşulların İşsizlik Nedenlerine Yansımaları Ve Çözüm Önerileri”, Akademik Bakış Dergisi, (58):185-200.
- Fiske, J., (1990), İletişim Çalışmalarına Giriş, Ankara, Ark Yayınları.
- Kahya, Ö. (2015), “Mesleki Eğitim Merkezi Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanında Öğrenim Gören Öğrencilere, İşletmelerde Uygulanan Mesleki Eğitim (Pratik Eğitim) Çalışmalarının Değerlendirilmesi”, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Karasioğlu, F. (2001), “Üniversite-Sanayi İşbirliği (USİ) Kapsamında Staj Uygulaması Sürecinin Değerlendirilmesine İlişkin Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (10).
- Kuzulu, E. (2017), Çıracılık Dünü – Bugünü - Yarını Arama Konferansı, Sakarya, Sakarya Yayıncılık.

Uçar, C., Özerbaş, M.A., (2013), “Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu”, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2):242-253.

Uysal, H.T. (2013), “Stajyer Çalışanların Mesleki Bağlılık Gelişimine Örgüt İkliminin Etkisi”, Business and Economics Research Journal, 4(3): 93-110.

Saraçoğlu, E. (2007), “Mesleki Eğitim ve Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Uygulamaları: İstanbul’da Bir Araştırma”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Süleyman Demirel Üniversitesi Meslek Yüksekokulları Yönergesi, 2018.

Tavşancıl, E., Aslan, E., (2001), İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri, İstanbul, Epsilon Yayınları.

Yangeç, Ş. (2008), “Mesleki Eğitim Merkezi Metal Teknolojisi – Makine Teknolojisi Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilere, İşletmelerde Uygulanan Mesleki Eğitim (Pratik Eğitim) Çalışmalarının Değerlendirilmesi”, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yazıt, H. (2013), “Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Lisans ve Önlisans Öğrencilerinin Staj Konusundaki Düşünce ve Algılamaları Arasındaki Farklılıkların Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma”, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

Yıldırım, A., Çarıkçı, O., (2017), “Meslek Yüksekokullarında Belirsiz Gelecek: Sınavsız Geçişten Ek Puana. Yöneticilerin ve Öğretmenlerin, MYO’ların Geleceği Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(21):203-218.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Yörük, S. vd. (2002), “Bilgi Toplumu Ve Türkiye’de Mesleki Eğitim”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(2):299-312.

Türk Dil Kurumu (2018),

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5acb9d5233f4d9.30772180 (10.04.2018).

Süleyman Demirel Üniversitesi Keçiborlu Meslek Yüksekokulu İşletme Yönetimi (2018), <http://keciborlumyo.sdu.edu.tr/tr/programlar/isletme-yonetimi-2870s.html> (10.04.2018).